

Bc. Róbert Čičmanec

La multimodalidad en la lengua española

(posudek oponenta diplomové práce)

Velmi rozsáhlá, španělsky psaná práce je věnována multimodální povaze komunikace obecně a specificky pak jejímu odrazu v jazyce sociálních sítí. Zkoumá tedy fenomén velmi nový a aktuální, což má své výhody (téma je v odborné literatuře zpracováno daleko méně, než tomu obvykle bývá, takže nabízí prostor pro další výzkum) i nevýhody – tou je především ne zcela ustálená terminologie a metodologie výzkumu. Tato nevýhoda je ještě zvýrazněna tím, že jak už sám termín multimodalita napovídá, jde o fenomén multifaktoriální, komplexní, což automaticky znamená, že při jeho zkoumání si badatel nevystačí s jednoduchými recepty.

Práce se skládá z pěti kapitol. Po uvedení do problematiky autor v druhé kapitole předkládá obsáhlý výklad kognitivní lingvistiky, jež bude tvořit teoretický rámec pro jeho další analýzy. Třetí kapitola podobně podrobně zkoumá možné přístupy k výzkumu multimodalit. Čtvrtá kapitola odpovídá tomu, co bývá v diplomových pracích nazýváno praktickou částí: autor zkoumá multimodalitu ve španělštině sociálních sítí, avšak zdaleka se nejedná o obvyklý základní kvantitativní přehled doplněný komentáři, nýbrž o vyspělou, ucelenou kvalitativní analýzu obsáhlého jazykového materiálu. Pátá kapitola pak shrnuje závěry, nicméně opět tak činí velmi vyspělým způsobem, protože jde o shrnutí zobecňující, které zdaleka jen neopakuje již řečené, naopak čtenáři předkládá velmi pestrý a v dříve komentované teorii zakotvený obraz zkoumaného fenoménu.

Je radost posuzovat takový text: nepamatuji si, kdy jsem naposledy četl práci takové kvality, práci dalece přesahující obvyklou úroveň diplomových prací a odpovídající v mnoha parametrech skutečnému odbornému textu. Pokusím se na některé z těchto parametrů upozornit.

Prvním z nich je šíře a hloubka teoretické části práce. Autor s porozuměním pracuje s opravdu neobvyklým množstvím odborných textů, velmi aktuálních a většinou obecnělingvisticky zaměřených. To byl na magisterské úrovni extrémně náročný úkol – a autor ho zvládl skvěle. Jeho výklad současného stavu poznání v kognitivní lingvistice i metod a přístupů využitelných při zkoumání multimodalit je jednoduše výborný a mohl by dokonce sloužit i jako informace o jednotlivých disciplínách jako takových. Nelze přitom zapomínat, že autor byl tyto velmi náročné texty nucen číst v angličtině,

což mj. při následné analýze španělského materiálu znamenalo nutnost netriviálního přihlížení k zvláštnostem jednotlivých jazyků.

Přestože se rozhodně nemohu považovat za znalce sociálních sítí a jejich jazyka, rovněž teoretický úvod k jejich analýze a následný rozbor španělského materiálu mi přijde velmi vyspělý, což mj. dokládá i autorova schopnost posuzovat existující koncepce kriticky a případně s nimi i polemizovat. Aplikace přístupů kognitivní lingvistiky je velmi šťastná a zdařilá. Především bych chtěl ale ocenit velmi suverénní kvalitativní analýzu, tj. autorovu schopnost věcně, důsledně a kriticky aplikovat teoretické poznatky na jazykový materiál (zdůraznil bych věcnost: tento typ materiálu přímo svádí k atraktivním, snadným závěrům, nicméně autor těmto svodům nepodleh!).

Mohl bych pokračovat dále v kladném hodnocení jednotlivých rysů práce, ale omezím se již jen na ocenění její jazykové stránky. Volbou španělštiny jako jazyka práce si autor úkol rozhodně neusnadnil, ale byla to šťastná volba: práce je psaná velmi kultivovanou španělštinou (občasné chyby či překlepy se u práce tohoto rozsahu nutně objeví) a svým obsahem může být zajímavá i pro zahraniční publikum.

Tři poznámky k obhajobě:

- Přiznám se, že některé *memes* jsem pochopil, až když jsem si zjistil kulturní kontext (zkrátka neznám sociálně-kulturní fenomén, ke kterému odkazují). Do jaké míry lze dle autora k tomuto rozměru přihlížet, když je z logiky věci tak těžko uchopitelný?
- Při pročítání analýz materiálu jsem se nemohl ubránit pocitu, který někdy zažívám při čtení studií z textové lingvistiky: ano, jistě můžeme popsat obecné mechanismy a faktory, které se spolupodílejí na multimodalitě, ale můžeme dospět k nějakému relativně ucelenému a konečnému rámci? Nebude příští jazykový materiál zase natolik jiný, že budou naše předchozí zobecnění platit jen do jisté míry?
- Velmi zajímavá a případná je autorova poznámka o tom, že *registro coloquial* se už zdaleka netýká jen mluveného jazyka. S příchodem sociálních sítí vlastně došlo k určité „revoluci“: nikdy předtím nebylo zveřejňování napsaného tak snadné, tak demokratické, což s sebou pochopitelně nese i to, že autor textů na sítích se většinou vůbec necítí vázán pravidly způsobem, který byl běžný dříve např. při vydávání článku v novinách nebo knihy. Tato rekonfigurace vztahu soukromého a veřejného má, jak vidno, pro jazyk významné důsledky.

Z předchozího vyplývá, že práci považuji za zcela mimořádnou: o jejím hodnocení nemůže být pochyb. Dokonce soudím, že je v jistém smyslu mimo kategorie: není

představitelné, že bychom u každé diplomové práce mohli vyžadovat podobný rozsah, podobný záběr teoretické části, podobný počet a podobnou strukturu nastudovaných zdrojů...

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 25. 5. 2020

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.